

عصیان

دشنه جادویی مریخ را
زورق بی رونق افلاک را
خانه انجمن را آتش زن
هر چه در آن خانه، به هم برزنم
کاوم زیر و زبر آسمان
راز جهان را به کف آرم کلید
اینت گران کاری نغز و سره
چون نهد دست مرا اینقدر
گردم خستو به زبونی بشر
در خم عزلت بنشینم چو می
وز غم لیلی صفتی در جهان

در دل ظلمتها مدفون کنم
غرقه در این لجه بی بون کنم
تخت خدایان را وارون کنم
هر چه در این پرده دگرگون کنم
سر زبن کارش بیرون کنم
فاش همه رازش ایدون کنم
کش نتوانم من اکنون کنم
کاری باید که به قانون کنم
خنده بر این دوده میمون کنم
کار بر آئین فلاطون کنم
خود را افسانه چو مجنون کنم

دانی اگر دست دهد چون کنم
شیشه رنگین فلک بشکنم
بر درم این پرده نیلوفری
سرد کنم کوره خورشید را
تیره کنم چشمه مهتاب را
تا نگزاید به ستم جان خلق
تا بنیالاید دامن به ننگ

زی فلک آهنگ شبیخون کنم
تا سر از این پنجره بیرون کنم
ره به سراپرده گردون کنم
خاک بر این تافته کانون کنم
دود در آن چشم پرافسون کنم
در قدح کیوان افیون کنم
پیرهن زهره به صابون کنم

تازه‌های
نشر

جمهوری تاجیکستان از سال ۱۹۹۳ نگاهداری، تنظیم و آموختن آن به عهده پژوهشگاه آثار خطی آکادمی علوم واگذار گردیده بیشتر از ۵۷۵۰ جلد نسخ خطی و ۶۳۴۰ مجلد کتابهای چاپ سنگی محفوظ است که اکثریت آنها را نسخه‌های خطی که به زبان فارسی نگاشته شده تشکیل می‌دهد.

در بخشی از این مدخل به قدیمیترین نسخه‌های این انستیتو اشاره شده از جمله: تاریخ طبری ترجمه و تکمیل فارسی ابوعلی بن ابوالفضل محمد بلعمی (وفات ۳۶۳ هـ/۹۷۴ م)، التفهیم لاوائل صناعة التنجیم ابوریحان بیرونی (وفات ۴۳۰ هـ/۱۰۳۸ م)، کیمیای سعادت ابوحامد غزالی (وفات ۵۰۶ هـ/۱۱۱۱ م)، کلیات سعدی شیرازی (وفات ۶۹۰ هـ/۱۲۹۱ م) و ...

و نیز بعضی از این نسخه‌ها، از آن جهت مهم و درخور توجه‌اند که در زمان زندگی مؤلفان و یا کمی بعد از فوت آنها استنساخ شده‌اند مانند: دفحات الانس من حضرات القدس در زمان حیات عبدالرحمن جامی (وفات ۸۹۸ هـ/۱۴۹۲ م)، نسخه‌های خطی چهار دیوان و لسان الطیر علی شیر نوائی (وفات ۹۰۶ هـ/۱۵۰۱ م) در هنگام زندگی او، کلیات عبید زاکانی (وفات ۷۷۱ هـ/۱۳۶۹ م) که ۳۵ سال بعد از وفات مؤلف، کتابت گردیده است، سه دیوان مولانا عبدالرحمن جامی که جزو کتب در دست طبع دفتر نشر میراث مکتوب بوده و نیز آثار دیگری که چند سالی بعد از فوت مؤلفانشان به رشته تحریر در آمده‌اند.

باید یادآور شد که دانشمند معروف تاجیک شادروان آکادمیسین عبدالغنی میرزایف در خصوص تأسیس ذخیره دستنویسهای شرقی آکادمی علوم جمهوری تاجیکستان خدمات شایانی را انجام داده‌اند.

فهرست نسخ خطی فارسی انستیتوی آثار خطی تاجیکستان
زیر نظر سید علی موجانی، امر یزدان علی مردان
[برای] مرکز مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز وزارت امور خارجه
تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۶.
ج ۱: بیست و یک، ۳۶۷ ص.

در این کتاب پس از مقدمه به قلم دکتر علی اکبر ولایتی و پیشگفتار سیدعلی موجانی و مدخلی از جوزبه بیک نذری و امر یزدان علی مردان و ذکر اسامی پدیدآورندگان این مجموعه به معرفی نسخ خطی فارسی موجود در انستیتوی آثار خطی آکادمی علوم جمهوری تاجیکستان در زمینه‌های مختلف علوم و فنون پرداخته است.

در معرفی نسخ سعی شده تا اطلاعات زیر به ترتیب قرار گیرد: نام اثر، شماره اثر، نام مؤلف، تاریخ تألیف، موضوع و ترکیب اثر، نوع خط، نوع کاغذ، نام کاتب، تاریخ و محل کتابت، تعداد اوراق و قطع نسخه، تزئینات اثر، نوع جلد و توضیحات ضروری.

باید اشاره کرد که همکاران تاجیک به منظور آگاه ساختن خوانندگان از وضعیت انستیتوی آثار خطی، مدخلی را در ابتدای کتاب با گویش مرسوم دری، نگاشته‌اند که عنوان آن «گنجینه نسخ خطی فرهنگستان علوم جمهوری تاجیکستان و اهمیت آن برای آموختن تاریخ تمدن فارسی و تاجیک» می‌باشد.

در این مدخل با ذکر اینکه ماوراءالنهر و خراسان در قدیم الایام از جمله بزرگترین مراکز تمدن ایرانی بوده و در طی قرون نسخه‌های دستنویس متعدد آثار فارسی زبان در این مناطق آفریده شده‌اند می‌نگارد: در گنجینه دستنویسهای ما، که طبق فرمان حکومت